

ผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการกู้เบิกเงินเกินบัญชี

นายศิริพงษ์ เหลืองสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-279-1

009472

17453400

LEGAL CONSEQUENCES CONCERNING "OVERDRAFTS"

Mr. Siripong Leaungsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลทางกฎหมาย เกี่ยวกับการกู้ เบิกเงิน เงินบัญชี

โดย

นายศิริพงษ์ เหลืองสุวรรณ

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

ศิริพงษ์ เหลืองสุวรรณ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไชววิไลกุล)

ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

.....กรรมการ

(ศาสตราจารย์ไพจิตร บุญพันธุ์)

ศิริพงษ์ เหลืองสุวรรณ

.....กรรมการ

(อาจารย์เสริมศักดิ์ เทพาคำ)

ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนี้สติก
อาจารย์ที่ปรึกษา
ภาควิชา
ปีการศึกษา

ผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการกู้เบิกเงินเกินบัญชี
นายศิริพงษ์ เหลืองสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
นิติศาสตร์
2526

บทคัดย่อ

การกู้เบิกเงินเกินบัญชี เป็นวิธีการกู้ยืมเงินประเภทหนึ่งซึ่งผู้กู้ได้มาจากธนาคาร
ปัจจุบัน การกู้ยืมเงินประเภทนี้ ได้เป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่พ่อค้า นักธุรกิจ นักลงทุน
ที่มีโครงการ เมื่อมีการตกลงกู้เบิกเงินเกินบัญชีระหว่างธนาคารกับลูกค้าแล้ว ลูกค้ายอม
มีสิทธิเบิกเงินที่กู้ออกมาใช้โดยส่งจ่ายเช็คที่มีจำนวนเงินมากกว่ายอดเงินที่ตนฝากไว้ใน
บัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งลูกค้าจะต้องเสียดอกเบี้ยในเงินที่เบิกเกินบัญชีและธนาคาร
มีสิทธิยึดคอกเบี้ยทบต้นเป็นรายได้ อันเป็นลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการกู้เงิน
แบบธรรมดา

ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกู้เบิกเงินเกินบัญชีนี้ ธนาคารมักจะเป็นผู้จัดเตรียม
สัญญาโดยกำหนดข้อความเสียฝ่ายเดียว ซึ่งลูกค้าไม่มีโอกาสที่จะเจรจาต่อรองหรือรับ
ทราบข้อสัญญาล่วงหน้า ในสัญญาดังกล่าว ธนาคารจะระบุสิทธิและความรับผิดชอบของ
คู่สัญญาตลอดจนบุคคลหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องอย่างรัดกุม ซึ่งถือว่าการทำสัญญาที่กฎหมาย
เปิดโอกาสให้มีการเอาผิดเอาเปรียบกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

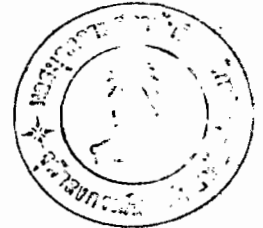
วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งที่จะทำการศึกษาค้นคว้า เรื่องการกู้เบิกเงินเกินบัญชี ทั้งด้านเนื้อหาของกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ธนาคารถึงจะมีสิทธิคิดได้มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะเป็นธรรมแก่คู่สัญญาทุกฝ่าย

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เนื่องจากสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชียุคใหม่ โดยสภาพของมันต้องควยลักษณะของสัญญาบัญชีเดินสะพัด ฉะนั้น ผู้เขียนได้ยึดหลักกฎหมายบัญชีเดินสะพัด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับแนววินิจฉัยตามคำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นหลัก โดยเปรียบเทียบกับ Uniform Commercial Code ของสหรัฐอเมริกา ในบางปัญหาด้วย

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Legal Consequences Concerning "Overdrafts"
Name   Mr. Siripong Leangsuwan
Thesis Advisor   Associate Professor Pitoon Kongsomboon
Department   Law
Academic Year   1983

ABSTRACT

An overdraft is a method of borrowing money whereby the borrower takes out a loan from a bank. At present, this type of loan is extremely popular among merchants, businessmen and investors who have projects at hand. In the case of an overdraft between a client and his bank, the former has the right to draw the money for use by means of endorsing cheques to a sum exceeding total sum which he has deposited in his current account. The client has to pay interest on his overdraft and the bank has the right to compute the interest on a monthly basis. This, therefore, indicates specific characteristics which differ from ordinary loans.

In practice, with respect to overdrafts, banks tend to use standard form contracts with the result that their clients do not have an opportunity to bargain or have prior knowledge of the clauses of the contracts. In such contracts, banks stipulate the rights and duties in relation to the contracting parties, all persons

and the properties with binding force. This implies those contracts may arise which are conducive to unfair disadvantages, albeit in accordance with the law.

This thesis aims to study the question of overdrafts.

It is a piece of research on the contents of the law and practice concerned, especially the problems concerning the extent to which banks have the right to charge compound interest, so as to ensure justice for all the parties in question.

In writing this thesis, since contracts concerning such overdrafts are part and parcel of contracts concerning current accounts, the author has concentrated principally upon the law on current accounts, The Civil and Commercial Code, as well as judicial decisions of the Dika Court. There are also comparisons with the Uniform Commercial Code of the United States of America on various matters.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ก่อนอื่นผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบรรณาคณาจารย์ทุกท่านแห่ง คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ยอมรับสั่งสอนให้ความรู้ความถนัดแก่มิใช่เขียน ในหลักสูตรชั้นปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทา กุลบุญชัย รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โมวีไลกุล ศาสตราจารย์ไพจิตร บุญญพันธ์ และท่านอาจารย์เสริมศักดิ์ เทพาคำ ซึ่งได้สละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำในการเขียน วิทยานิพนธ์แก่มิใช่เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เขียน ซึ่งได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและแนวความคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่มิใช่เขียน ตลอดจนได้กรุณาควบคุมดูแล ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งให้กำลังใจผู้เขียนเสมอมา

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทิต มั่นตาทรง อาจารย์รัชชชัย ศุภผลศิริ ที่ได้จัดหา แนะนำและแปลตำราเอกสารกฎหมายต่างประเทศ ที่ใช้ในการค้นคว้าและวิจัย และคุณสมชาย เกียรติเกียรติ คุณภาสกร กุลนันทน์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติของธนาคารเกี่ยวกับการกู้เบิกเงินเกินบัญชี

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณธนาคารกสิกรไทย จำกัด ที่ได้จัดสรรให้ทุนอุดหนุน ในการทำวิทยานิพนธ์นี้

นายศิริพงษ์ เหลืองสุวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ญ
บทนำ	1
บทที่ 1 บททั่วไป	3
1.1 ความหมายของ "การกู้เบิกเงินเกินบัญชี"	3
1.1.1 การกู้เบิกเงินเกินบัญชีตามความหมาย ของกฎหมายไทย	9
1.1.2 การกู้เบิกเงินเกินบัญชีตามความหมาย ของกฎหมายต่างประเทศ	11
2. ลักษณะทั่วไปของการกู้เบิกเงินเกินบัญชี	16
2.1 การกู้เบิกเงินเกินบัญชีเป็นสัญญาประเภทหนึ่ง	16
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการกู้เบิกเงินเกินบัญชีกับ การกู้ยืมเงินธรรมดา	24
2.2.1 การเบิกเงินและการลงบัญชี	26
2.2.2 หลักฐานแห่งสัญญาที่ไซฟองร้องบังคับคดี	28
2.2.3 การศึกษาคอกเบี้ย	38
2.2.4 อายุความ	42
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการกู้เบิกเงินเกินบัญชีกับ สัญญาบัญชีเกินสะพัด	42

บทที่ 3	สถาบันที่มีบทบาทต่อการประกอบธุรกิจให้กู้เบิกเงิน เกินบัญชี	64
3.1	ธนาคารแห่งประเทศไทย	64
3.2	ธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมาย การธนาคารพาณิชย์	70
3.3	ธนาคารอื่น ๆ ที่จัดตั้งโดยกฎหมายพิเศษ	71
3.3.1	ธนาคารออมสิน	71
3.3.2	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร	74
3.3.3	ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ...	78
3.4	สถาบันประกอบธุรกิจเงินทุน หลักทรัพย์ และเครดิตฟองซิเออร์	80
4	ปัญหาในผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการกู้เบิกเงินเกินบัญชี	83
4.1	ปัญหาการตีความทางกฎหมายของการกู้เบิกเงิน เกินบัญชี	83
4.2	ปัญหาการคิกคอกเบี้ยหมกนในสัญญากู้เบิกเงิน เกินบัญชี	111
4.2.1	ข้อตกลงให้คิกคอกเบี้ยหมกนตามมาตรา 655 วรรคหนึ่ง	119
4.2.2	ประเด็นการก้าขายให้คิกคอกเบี้ยหมกน ตามมาตรา 655 วรรคสอง	122
4.2.3	ปัญหาเรื่องระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด ของการคิกคอกเบี้ยหมกนในการกู้เบิก เงินเกินบัญชี	144

บทที่

4.2.4	ปัญหาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่ลูกค้า จะรองรับผิดภายหลังที่ลูกค้าผิดนัด....	153
4.3	ปัญหาการสิ้นสุดของสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี....	161
4.3.1	เมื่อถึงเวลาที่ตกลงไว้ในสัญญา.....	162
4.3.2	เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกเลิก สัญญา	173
4.3.3	เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความ ตาย	178
4.3.4	เมื่อมีการแปลงหนี้ใหม่	181
4.4	ปัญหาความรับผิดของคู่ค้าประกันหรือทรัพย์สินนำมา เป็นประกันการกู้เบิกเงินเกินบัญชี	189
4.4.1	ความรับผิดของคู่ค้าประกันในสัญญา กู้เบิกเงินเกินบัญชี	190
4.4.2	ความรับผิดของทรัพย์สินนำมาเป็นประกัน ในสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี	198
4.5	ปัญหาการคิดดอกเบี้ยทบต้นตามสัญญากู้เบิกเงิน เกินบัญชีกับความผิดตามพระราชบัญญัติห้ามเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475	199
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	217
บรรณานุกรม	.....	234
ประวัติผู้เขียน	.....	239